

de selvas aterradoras, páramos solitarios y ciclos tempestuosos» (pàg. 62). Sobre aquesta dualitat escenogràfica «se mueven personajes que extreman las manifestaciones de sentimiento o prodigan reverencias y cortesías» (63). El marquès de Santillana dedica una atenció especial als vestits, els colors dels quals, així com llur forma, llurs ornaments i llurs atributs, posseeixen valor de símbol. Paral·lelament al seu gust envers la riquesa i el gran aparat, trobem una complaença en els motius exòtics i un cert sentit arqueològic en la indumentària greco-llatina.

«Al gusto por la exteriorización pomposa obedecen también los alardes de saber» (67). Els *decires* narratius són poesia docta, plena de cites, d'imitacions i de reminiscències que donen testimoni de l'extensió de la cultura de l'autor. Aquesta pluralitat de cites i d'allusions «no es ya la costumbre de respaldarse en autoridades, sino el deseo de lucir lo recién aprendido» (68). El poeta es fa un orgull del seu saber i s'encara, sense reserves, amb el risc de no ésser comprès.

El seu propòsit de fer una poesia sàvia té com a conseqüència immediata l'enriquiment del seu lèxic llatinitzant, els trets més característics del qual són estudiats amb deteniment. D'altra banda, el gust per l'exotisme el duu a incorporar, també, a la seva llengua literària, mots no castellans: francesos, provençals, catalans i italians. Segueix un estudi de la seva capacitat retòrica — símils, perífrasis, etc. —, i acaba situant els *decires* dins l'obra total de l'autor.¹

Com és d'habitud, el discurs del Prof. Lapesa s'inicia amb un elogi del seu predecessor a l'Acadèmia — Angel González Palencia — i acaba amb una ponderació de la seva persona i de la seva obra, de la qual és autor el Prof. Dámaso Alonso.

Joaquim MOLAS

MANUEL ALVAR: *Granada y el Romancero*. Universidad de Granada, 1956.
112 pàgs.

Manuel Alvar ha manifestat en dues direccions principals la seva activitat d'estudis: la lingüística, on destaquen diversos treballs sobre el dialecte aragonès² i l'actual preparació de l'Atlas d'Andalusia,³ i la literària, amb interessants assaigs sobre els romanços castellans.⁴

En el volumet *Granada y el Romancero*, de destinació popular bé que aparegut dins les publicacions de la Universitat de Granada, Alvar aplega, en sis capitolets, uns comentaris de fons erudit però de to líric sobre romanços que es refereixen a la capital del darrer reialme musulmà de la Península

1. Ja en premsa aquesta nota, ha aparegut el llibre *La obra literaria del marqués de Santillana* (Madrid 1957), del qual el present discurs forma el capítol quart.

2. Cf. *ER*, I (1947-48), 218-220; II (1949-50), 224, 227-228; IV (1953-54), 369. Cal recordar encara, el manual *El dialecto aragonés*, publicat dins la *BRH* de l'Editorial Gredos.

3. Vegeu *Atlas lingüístico de Andalucía: Cuestionario* (Granada 1952); *Proyecto de un Atlas lingüístico de Andalucía*, «Orbis», II (1953), 54-60; *Las encuestas del «Atlas lingüístico de Andalucía»* (diciembre 1953 - marzo 1955), *RDTP*, XI (1955), 231-274.

4. Cf. *ER*, III (1951-52), 57 n. *.

Ibèrica : 1) ¿Qué castillos son aquéllos? ;⁵ 2) Porque Alhama era perdida ; 3) Un caballero pasea ; 4) Añafiles de plata ; 5) Mira Záyde ; 6) ¿Tanto olvido en glorias tantas?

El llibret, ben presentat, és il·lustrat pel pintor Manuel Maldonado.

R. A. i S.

El cuento español en el siglo XIX, por MARIANO BAQUERO GOYANES. Premio Menéndez Pelayo 1948. Madrid, Instituto Miguel de Cervantes (CSIC), 1949. 702 pàgs. (RFE, Anejo L.)

Aquest extens estudi fou presentat per l'autor com a tesi doctoral a la Universitat de Madrid l'any 1948. Segons dades biogràfiques que figuren a la coberta del llibre, l'autor comptava aleshores vint-i-cinc anys. Es tracta, doncs, d'obra juvenil, i això fa que, després de tant de temps d'haver estat publicada, pugui semblar extemporani de retreure'n algunes de les febleses. Però com que es tracta d'una contribució valuosa a l'estudi de la prosa espanyola del segle XIX, val la pena que, a desgrat d'aquesta circumstància, enç n'ocupem, ara, en aquestes planes.

Podem distingir en l'obra dues parts. Els quatre primers capítols tracten de generalitats i ocupen aproximadament unes dues-centes pàgines. Els restants, en nombre de quinze, estudien la temàtica dels contes. Els capítols inicials són pròpiament de teoria literària i versen sobre les accepcions del mot *cuento* a través de la història de la literatura castellana, i del conte com a gènere literari, alhora que estudien extensament les relacions i diferències d'aquest gènere amb d'altres d'afins, com la llegenda, l'article de costums, el poema en prosa, la novella breu i la novella. El capítol IV és un repertori cronològic de contes. Tot i les diferenciacions que l'autor ha establert entre conte i article de costums, la llista comença l'any 1832, amb els articles de Larra i amb les *Escenas matritenses* del famós *costumbrista* Mesonero Romanos. Acaba l'any 1914, en el qual aparegueren reculls de contes de José Zahonero i J. Ortega Munilla. Aquesta llista no és exhaustiva, segons Baquero declara, però és molt abundosa i conté una quantitat de materials que no sabem que es trobi enlloc més. Essent així, fóra inútil de discutir algunes inclusions i exclusions. Tot l'important hi és, i, a més, un gran nombre d'obres d'autors secundaris, entre les quals no en manquen d'interessants. Encertadament l'autor no ha emmarcat el seu estudi en uns límits rigorosament cronològics, de manera que autors com Palacio Valdés, Pardo Bazán i Blasco Ibáñez, que han publicat dins el segle actual, són íntegrament compresos en el seu estudi, per tal com llur concepció literària és totalment *décimonónica*; en canvi n'han estat exclosos Valle Inclán i Azorín, la literatura dels quals entra en les tendències renovadores del començament del segle xx. Baroja hi és citat esporàdicament, com a figura que cavalca entre dues èpoques.

La part més extensa de l'obra — més de dos terços del seu contingut — és

5. Amb sorpresa llegim, en una citació (pàg. 18) de la *Flor nueva de romances viejos* del mestre Menéndez Pidal, que els romanços «en Aragón servían de modelo a la poesía trovadoresca». Al segle XVI